

امام علی فرمانده جنگ‌ها

کلیدواژه: غزوه، سریره.
پرسش: پیامبر اکرم - صلی‌الله‌علیه‌وآله - در کدام جنگ‌ها فرماندهی سپاه را به امیرمؤمنان حضرت علی - علیه‌السلام - واگذار نمودند؟
پاسخ: جنگ‌هایی که در زمان پیامبر اتفاق افتاد، دو نوع بوده‌اند:

فهرست مندرجات

- ۱ - جنگ‌های زمان پیامبر
 - ۱.۱ - اول:
 - ۱.۲ - دوم:
- ۲ - امام علی(ع) فرمانده جنگ‌ها
 - ۲.۱ - اول:
 - ۲.۱.۱ - علت اعزام این سریره
 - ۲.۲ - دوم:
 - ۲.۲.۱ - دیدگاه شیخ مفید
 - ۲.۳ - سوم:
 - ۲.۴ - چهارم:
 - ۳ - یانویس
 - ۴ - منع

جنگ‌های زمان پیامبر

← اول:

غزوات که در آنها پیامبر اسلام - صلی‌الله‌علیه‌وآله - حضور داشتند، جمع غزوات پیامبر را ۲۷ مورد ذکر کردند که پیامبر در ۹ جنگ شخصاً در مبارزه هم شرکت فرمودند که این جنگ‌ها عبارتند از: **بدر**، **احد**، **مُریسج**، **خندق**، **قریظہ**، **خیبر**، **فتح**، **حنین** و **طائف** و در بقیه فرماندهی می‌کرده‌اند.
[۱] واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۱، ص ۵.

← دوم:

سریره‌ها که پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - در آنها شرکت نداشتند؛ در تعداد سریره‌ها بین **مورخین** اختلاف است. گفتنی است قبل از **هجرت** به **مدینه** چون مسلمانان هر روز مورد آزار و اذیت **مشرکان** قرار می‌گرفتند و صدمات مالی زیادی به آنان وارد می‌شد، اجازه خواستند تا آنها نیز دست به کارهای انتقامی زده و از خود دفاع کنند؛ ولی آن حضرت فرمودند: هنوز چنین مأموریتی نیامده و دستور شکیبایی و تحمل به آنها داد؛ اما بعد از **هجرت** پیامبر به مدینه و قوت گرفتن اسلام بود که مجاز به جنگ با دشمنان اسلام شدند.
[۲] مجد بن اسحاق مدنی، سیره ابن هشام یا زندگانی مجد صلی‌الله‌علیه‌وآله، ترجمه سیدهاشم رسولی، تهران، ناشر کتاب‌فروشی اسلامیة، ۱۳۴۸، چاپ اول، ج ۲، ص ۳۰۲.

امام علی(ع) فرمانده جنگ‌ها

اما جنگ‌هایی که امیرمؤمنان حضرت علی بن ابی‌طالب - علیه‌السلام - فرماندهی آنها را به عهده داشتند، عبارتند از:

سریه علی ابی‌ابی‌طالب - علیه‌السلام - به فدک برای مقابله با بنی‌سعد در **شعبان** سال ششم بعد از هجرت.

← علت اعزام این سریه

علت اعزام این سریه، این بود که رسول خدا خبر یافته بود که بنی‌سعد جمع شده‌اند تا **یهودیان** خیبر را کمک دهند، پس علی ابن ابی‌طالب را با صد مرد بر سر ایشان فرستاد. علی شب راه می‌پیمود و روز پنهان می‌شد تا به هم‌ج آگاهی میان خیبر و فدک رسید. آنجا به وسیله مردمی که امانش دادند جای دشمن را شناختند و بر آنان حمله بردند و پانصد شتر و دو هزار گوسفند **غنیمت** گرفتند. بنی‌سعد با خانواده‌هایشان گریختند و علی - علیه‌السلام - **خمیس غنایم** را جدا کردند و بقیه آن را میان اصحاب خود قسمت فرمود و بی‌آنکه جنگی روی دهد، به مدینه بازگشتند.

[۱۲] آیتی، مجدابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۴۰۵.

← دوم:

سریه امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب - علیه‌السلام - برای شکستن بت‌ها در طائف.

← دیدگاه شیخ مفید

شیخ مفید می‌نویسد: رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - در ایام **محاصره** طائف امیرالمؤمنین - علیه‌السلام - را با سپاهی فرستاد که بر **بیرستان** حمله برد و هرجا بتی باید، بشکند. علی رهسپار شد و با انبوه سپاه روبه‌رو شد و میان آنان جنگ درگرفت. مردی از دشمن که او را شهاب می‌گفتند، در تاریکی سپیده‌دم پیش تاخت و هما ورود خواست. علی گفت: چه کسی که در مقابل وی می‌رود، کسی داوطلب نشد؛ پس حضرت به جنگ وی بیرون رفت، در مقابل وی به جنگ ایستاد و او را کشت و همچنان پیش رفت تا بت‌ها را شکست و به طائف نزد رسول خدا بازگشت. رسول خدا با رسیدن وی **تکبیر** گفت و مدتی با وی در خلوت به گفت‌وگو پرداخت.

[۱۳] آیتی، مجدابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۵۵۶ - ۵۵۷.

← سوم:

سریه علی ابن ابی‌طالب - علیه‌السلام - برای ویران کردن بتخانه قُلس در **قبیله** طی؛ رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - در ماه ربیع‌الآخر سال نهم هجرت علی را با صد و پنجاه مرد انصاری سوار بر صد شتر و پنجاه اسب با رایتی سپاه به دست سهل بن خنیف و لویبی سفید به دست جبار بن صخر سلمی بر سر قُلس فرستاد تا آن را منهدم کند. بامدادان بر محله حاتم طایی حمله بردند و بت و بتخانه را ویران ساختند و **بشیر** و گوسفند و اسیران فراوان گرفتند.

[۱۴] آیتی، مجدابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۵۷۶.

در مخزن قُلس سه شمشیر رَسُوب و مَخْدَم و یمانی و سه زره به دست آمد. ابوفتاده بر **اسیران** و عبدالله بن عتیک بر اثاث و مواشی گماشته شدند. علی - علیه‌السلام - در منزل رکک غنیمت‌ها را بعد از جدا کردن خمس قسمت کرد؛ به‌جز خانواده حاتم که آنان را به مدینه آورد و شمشیرها را هم برای رسول خدا کنار گذاشت.

[۱۵] واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۲، ص ۷۵۱ - ۷۵۲.

← چهارم:

سریه علی بن ابی‌طالب - علیه‌السلام - به یمن. آورده‌اند پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - وقتی علی - علیه‌السلام - را راهی می‌کردند، فرمودند: وقتی به سرزمین ایشان فرود آمدی، تو جنگ را شروع نکن؛ بگذار آنان جنگ را شروع کنند و اگر یکی یا دو نفر از شما کشته شدند، باز با آنها جنگ نکن و مدارا کن و بگو آیا موافقید و میل دارید که لا اله الا الله بگویید، اگر گفتند آری، بگو: آیا موافقید که **نماز** بگذارید و اگر گفتند آری، بگو: آیا موافقید که از اموال خود **صدقه** بپردازید که میان فقرا شما تقسیم شود و اگر پذیرفتند، انتظار دیگر از آنها نداشته باشی و به خدا سوگند اگر خداوند یک مرد را به دست تو هدایت کند، برایت بهتر است از آنچه خورشید بر آن **طلوع** و **غروب** می‌کند. علی با سیصد اسب سوار حرکت کرد. وقتی به سرزمین آنها رسید، با گروهی از آنها برخورد جنگی درگرفت. چند نفر از آنان را کشتند و حضرت از تعقیب آنان دست برداشت و ایشان را به اسلام **دعوت** کرد که به‌سرعت پذیرفتند و پاسخ مثبت دادند. چند نفر از رؤسای آنها با علی - علیه‌السلام - بیعت کردند و گفتند ما عهده‌دار بقیه **اقوام** خود خواهیم بود و این هم **صدقات** ما حق خدا را جدا کن و بگیر. علی همه غنائم را جمع کرد و پنج قسمت نمود و خمس آن را با قرعه جدا کرد و تمام خمس را پیش رسول خدا آورد.

[۱۶] واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۲، ص ۸۲۶.

[۱۷] رسولی محلاتی، سیدهاشم، تاریخ اسلام، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ پنجم، ۱۳۷۴، ج ۱، ص ۱۴۱ و ۱۵۳.

۱. [↑](#) واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۱، ص ۵.
۲. [↑](#) مجد بن اسحاق مدنی، سیره ابن هشام یا زندگانی مجد صلی‌الله‌علیه‌وآله، ترجمه سیدهاشم رسولی، تهران، ناشر کتاب‌فروشی اسلامیة، ۱۳۴۸، چاپ اول، ج ۲، ص ۳۰۲.
۳. [↑](#) آیتی، مجد ابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۴۰۵.
۴. [↑](#) آیتی، مجد ابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۵۵۶ - ۵۵۷.
۵. [↑](#) آیتی، مجد ابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تجدیدنظر: دکتر ابوالقاسم گرجی، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، ص ۵۷۶.
۶. [↑](#) واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۳، ص ۷۵۱ - ۷۵۲.
۷. [↑](#) واقدی مجد بن عمر، تاریخ جنگ‌های پیامبر، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ج ۳، ص ۸۲۶.
۸. [↑](#) رسولی محلاتی، سیدهاشم، تاریخ اسلام، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ پنجم، ۱۳۷۴، ج ۱، ص ۱۴۱ و ۱۵۲.

منبع

[سایت اندیشه قم](#)

رده‌های این صفحه : [تاریخ زندگانی امام علی](#) | [تاریخ معصومان](#) | [تاریخ معصومان](#) | [جنگ‌های پیامبر](#) | [سیره پیامبر](#)